

קדושת ציון

דעת תורה בנושאי ארץ הקודש ת"ו • דרישת ציון על טהרת הקודש
מופץ ב-6,000 עותקים בכל ריכוזי היהדות החרדית

דבר העורך הרב יהודה אפשטיין

בפתח הגיליון הקודם הזכרנו את מצב האימה וערפול המושגים אליו נקלעה האומה בשל מה שמכונה "גל הטרור". רצינו אז לקוות, כי עם יציאתו של גיליון חודש כסלו, נעמוד כבר במקום אחר, שהרי בזמנו נחשב חודש לתקופה ארוכה מאד, כאשר קצב האירועים המסחרר בקושי מאפשר לזכור מה היה כאן לפני שבוע. אולם לדאבונו, נראה כי הטרור לכל היותר שינה את מקומו, כאשר במקום בירושלים מתמקדים המחבלים בחברון, גוש עציון ושאר האזורים שמסביב, ולעיתים הם אף מתפשטים לשאר חלקי הארץ.

מצב האימה, אם כן, נותר פחות או יותר על כנו. אולם ביחס לערפול המושגים, נראה כי המצב רק החמיר. במקום בו שלטון הרשע מגלה חוסר אונים, במקום בו ניכר כי הצינונות החילונית, אשר שאפה להפוך את ישראל לעם ככל העמים, עומדת בפני שוקת שבורה ואינה מסוגלת להתמודד מול טרור עממי של נערים פרחים, במקום בו הכל רואים, כי האמונה בצדקת הדרך כה חסרה אצל ראשי העם המצטדקים והמתרפסים בפני האויב, שעה שבני השפחה מעיזים את מצחם וטוענים ללא צל של בושה לבעלות על הארץ - במקום בו כל זה מתרחש, היה מקום לצפות, שיראי ה' יבחינו בשעת הכושר ויעלו על הבמה הציבורית את עמדת התורה הנאמנה, לפיה ארץ-ישראל שייכת אך ורק לעם ה', ונצוואתה של שרה אמנו - "גרש האמה הזאת ואת בנה" - הינה אקטואלית מתמיד. היה מקום לקוות, שאלו האמורים לייצג את יראי ה' יעושו על ההזדמנות שנקרתה בדרכם ויציבו בפני עם ישראל אלטרנטיבה יהודית שורשית להנהגה העייפה של היום, זו אשר שאפה לקיים מדינה יהודית בלא יהדות, אשר סברה לכוון עם ללא שורשים, אומה ללא תוכן. כאשר ראשי הצבא ומערכת הבטחון, יוצאי הקיבוצים ובוגרי מערכת החינוך הממלכתית, מלהגים על "פתרון מדיני", על

- המשך בעמוד 4 -

דעת תורה

מאת מרן המשגיח הגאון הצדיק רבי שלמה
וולבה זצ"ל

ממוך ספרו עולם הידידות עמ' קמ"ה, קפ"ג

כלומר: כל מה שהיהודים מושפלים יותר, זה מעיד שהם אינם צודקים שלא קיבלו את האמונה הנוצרית. וכשרואים אותם כל כך מושפלים ולעומתם הנוצרים יושבים בכבודו של עולם - זה מעיד על כך שהאמת בידי הנוצרים... אוי לה לדת הזקוקה לעדות כזאת על אמיתותה! הכנסיה לא הצטערה על השואה שבאה עלינו והשמידה ששה מליון יהודים. להיפך, האי היא זקוקה ל"עדויות" כאלו על אמיתותה!

והנה פתאום קמה "מדינת ישראל" על אדמת הקודש: עם ישראל הממושך והממורט קם לתחיה! לעם ישראל יש מדינה עצמאית! היכן עכשיו ה"עדות" החשובה ביותר ל"אמיתת" האמונה הנוצרית? איזו אקרובטיקה תיאולוגית מתרצת את התופעה הזאת של עם ישראל בהתחדשותו ושל בנין מדינה יהודית ושל נצחונות בשלש מלחמות? הן, התחדשות הישוב בארץ ישראל והקמת המדינה סותרות את עיקרי האמונה הנוצרית! והתיאולוגים הם אובדי עצות להקים בנין השקר שלהם מהריסותיו בצורה מחשבתית המניחה את הדעת.

אומות העולם אינם רואים במדינת ישראל מדינה חילונית גרידא. הם רואים בה מילוי הבטחות הנביאים, דבר הגורם לא מעט כאב ראש לכנסיה הנוצרית, שטענה מאז היווסדה כי ח"ו נפלה ולא תוסיף קום בתולת ישראל, הרי כאן פירכא לכל אמונת ההבל שלה!...

תקומת עם ישראל אחרי השואה והקמת מדינת ישראל הן שתי מכות מוות ליסודות האמונה הנוצרית! עם ישראל לא קיבל מעולם את האמונה הנוצרית... הכנסיה הנוצרית מעולם לא סלחה לעם ישראל את "עקשנותו", אף שהיא מתיימרת להיות "דת האהבה", היא הפעילה נגדנו שנאה ואכזריות ללא גבול... רדיפת היהודים לא היתה פרי דמיון חולני של אפיפיורים, קיסרים ומלכים בודדים. ההגבלות, העינויים והשחיתות ההמוניות שהכנסיה אשמה בהם כמעט מאז היווסדה עד השואה האחרונה - שיטה יש בהם, ועל עיקרון "תיאולוגי" הם מבוססים, וכך כותב הגדול שבאבות הכנסיה, סנקט אוגוסטינוס ("הקדוש"): "היהודים בהשפלתם הם הם העדים להעוול שלהם ולאמת שלנו!".

לעוררם על חובת הישיבה הקבועה בארץ, וכן עבור אחינו שבגולה, אשר הערבות ההדדית מחייבת אותנו לעוררם על חובתם לעלות לארץ נחלת ה'. ישנן פעולות רבות נוספות שברצוננו לבצע מלבד העלונים, ועל-כן אנחנו מבקשים לתרום בעין יפה, והחותם על ה"וק" - הרי זה משובח! לתרומות ניתן לפנות לטל' 052-7147590 או למייל yyy7@neto.bezeqint.net . ניתן גם לפנות לכתובת הנ"ל על-מנת לקבל את העלון במייל, וכן על-מנת לשאול בכל ענייני העלון.

קורא יקר! קראת את העלון ונהנית? אתה מבין את גודל החשיבות שישנה בכך שהקול הצלול והברור הזה יגיע לכל מקום על בסיס קבוע? אגא תרום בעין יפה להמשך הפצתו ולהרחבתו של העלון. עלויות ההדפסה הן גבוהות וההפצה נעשית בהתנדבות על-ידי בחורים ואברכים נמרצים המבינים את חשיבות העניין. בעזר ה' מתוכנן לצאת גם עלון בשפה האנגלית, וזאת לאור הבנת החשיבות המיוחדת שישנה בכך עבור יהודים רבים המגיעים לכאן על-מנת ללמוד, ואשר יש

כי זכר את דבר קדשו

הרב בנימין הלוי

דוד ושלמה, שגם בהם יש קדושת הארץ אם עשאים כדין, ואפשר שאף כלול בזה כיבוש יחיד ככיבוש סוריה.

ו. ברית המילה - "ונתתי לך ולזרעך אחריו את ארץ מגריך את כל-ארץ כנען לאחזת עולם...". כאן נכרתה ברית גם לגבי ה"אחוזה עולם", שעד עתה היה דבר זה בהבטחה בלא ברית. ונמצא, שדווקא במקום בו פקרו המינים - שוברם בצידם, והיינו דווקא באותו מקום בו היה לפראי האדם למצוא סרך טענה לזכותם בארץ בזכות המילה, ולערער על זכותם של ישראל מחמת שהרשיעו מעשיהם, כאשר כתבו שטנה בכתבי אותו המשוגע, בא מאמר הנבואה לבטל דבריהם ולכרות ברית לאחוזת עולם, כאשר חזר ושנה ופירש שהיתה הברית דווקא לזרעו של יצחק. "והקמתי את בריתי אתו לברית עולם לזרעו אחריו... ואת בריתי אקים את יצחק...". מלבד העמדת הברית הזאת ליצחק עצמו: "כי-לך ולזרעך אתן את-כל-הארצת האל והקמתי את-השבעה אשר נשבעתי לאברהם אביך... ונתתי לזרעך את כל-הארצת האל". וכה"א ביעקב "זאת-הארץ אשר נתתי לאברהם וליצחק לך אתננה ולזרעך אחריו אתן את-הארץ". ועפ"ז אנו קוראים בכל מקום: "הארץ אשר נשבעתי לאברהם וליצחק וליעקב", אף שלא מצאנו לשון שבועה אלא לאברהם, והיינו משום שבועתו ובריתו עם אברהם מתייחסת גם אליהם מחמת אותן ההבטחות (עיי' רמב"ן בראשית כ"ג; ל"ה; י"ב).

אבחנה הבחנה זו של "לך ולזרעך אתן", "לך אתננה ולזרעך" חוזרת על עצמה אצל יצחק ויעקב, והיינו שבהפקעת ישמעאל ועשיו ובני קטורה ישנם שני חלקים. האחד הוא הפקעת זרעם מההבטחות וברית אברהם על זרעו, וכמו"כ יש כאן הפקעת ירושת עשיו וישמעאל ובני קטורה עצמם מזכותו של אברהם בארץ, שנאמר: "לך אתננה", וכמו שפירש "אשר נתתי לאברהם... לך אתננה", דהיינו שנתתיו כבר.

ועל-אף שזכות אבות בטלה, ברית אבות לא בטלה, ותחזינה עינינו בסילוק בני ישמעאל ובני קטורה ונספחיהם מארץ הקודש, ובקיום הבטחת האבות בכיבוש כל הארץ הזאת ביד עמו ישראל, כאשר אמר לאבותינו לתת לנו נחלה לעולם. ■

כשדים לתת לך את-הארץ הזאת לרשתה". לפי מדרשו, שאור כשדים היינו כבשן האש ולא שם מקום, הרי שנאמר כאן דבר נשגב מאד, כי לא הוצל אבינו אברהם מכבשן האש אלא כדי לתת לו את הארץ לרשתה והיינו שדבר זה היה עיקר מטרתו ועבודתו בארץ החיים.

ואף לפי פשוטו, שאור כשדים שם מקום הוא, שמענו דבר גדול, כי לא גלה אברהם ממקום מולדתו אלא על-מנת לירש את הארץ (ולא על-מנת להתגורר בה בעלמא).

ב. ניסיון "לך לך" - עבור זה זכה בהבטחה הראשונה - "לזרעך אתן את הארץ הזאת".

ג. בזכות פרידת לוט מעמו [לר' נחמיה בב"ר זכה לכך משום שנפרד מן הנכרים, שלא ליתן להם חלק בירושת הארץ] - זכה אברהם אבינו ע"ה להבטחת "כי את-כל-הארץ אשר-אתה ראה לך אתננה ולזרעך עד-עולם". ונוספו כאן שלושה דברים על ההבטחה הראשונה: א. שאין מדובר רק בארץ שבא אליה בתחילה (שאולי היתה קטנה יותר), אלא "כל אשר אתה רואה", ב. שההבטחה מתייחסת כבר לאברהם אבינו ע"ה עצמו ולא רק לזרעו, "לך אתננה ולזרעך", (ויש לברר כיצד מתבטא דבר זה בפועל, לפמש"כ רש"י בבראשית י"ג, ז'). ג. שכאן התווסף שתהיה הארץ שלהם עד עולם, כלומר שאף אחר שיגלו ממנה, עדיין מוחזקת היא להם בהבטחתו ית"ש, ולא יועילו בה יאוש וגזילת הישמעאלים.

ד. ברית בין הבתרים - שנכרתה אחר מלחמת המלכים ואחר שהאמין בה' ויחשבה לו צדקה, ובה התחדשה מתנת הארץ להיותה בברית, וכאילו היא כבר עשויה, וכמ"ש רש"י עה"פ: "לזרעך נתתי את-הארץ הזאת מנהר מצרים עד-הנהר הגדל נהר-פרת" [יש לציין כי הבטחה זו מהוה לכאורה את התגלמות דברי הקב"ה באומרו "שכרך הרבה מאוד!"; וכדמוכחי קראי שאאע"ה הבין בפשיטות שהשכר הזה הוא דבר ששייך בו ירושה, ולכן שאל "הן לי לא נתת זרע..."; ועל כך השיבו בהבטחת הזרע והבטחת הארץ].

ה. עקידת יצחק - התחדשה הבטחת "זירש זרעך את שער איביו", שהבטחה זו אינה מוגבלת דווקא לגבולותיה של הארץ המובטחת, אלא היא חלה על כל כיבושי הרשות ככיבושי

לפני זמן מה שבנו והתעוררנו כולנו - ויושבי עיה"ק בפרט - לשמועות רעות של דם וחורבן, צער ויגון לעם ה', כשפראי אדם יוצאים למסעי רצח יום יום, לקול מצהלות אחיהם צמאי דמינו.

דומה כי עם שוך סערת הדמע והיגון יש בידינו למצוא נוחם בדרכי רבי עקיבא שהיה מהפך "עת לבכות" ל"עת לשחוק", כאשר גם בעת עומדו בפני אבל וחורבן היה מוצא טעם להיות "רבי עקיבא משחק" [קול המונה של רומי, שועל יוצא מבית קה"ק, (מכות כד), ס"ת שרוי בצער (סנהדרין קא. וע"ע ע"ז כ.)].

ידוע משלו של המגיד מדובנא על אותו סבל שבא מתנשף ויגע לתבוע שכר משא החבילה, והשיבו הסוחר על אתר, חבילתי נקיה וקלה וא"כ לא את חבילתי נשאת כלל, כך אמר ה' יתברך לישראל - "ולא אותי קראת יעקב כי יגעת בי ישראל" - אם יגעת בי, הרי נראה שלא אותי קראת כלל, כי עבודת ה' אינה אמורה להוות משא מייגע.

רעיון הפוך לכאורה מצאנו בספרי (ואתחנן ל"ב) - "רבי שמעון בן יוחי אומר, חביבים יסורים ששלש מתנות טובות נתנו להם לישראל שאומות העולם מתאויס להן ולא נתנו להם אלא על ידי יסורים, ואלו הם - תורה וארץ ישראל והעולם הבא... ארץ ישראל מנין ה' אלקיך מיסרך כי ה' אלקיך מביאך אל ארץ טובה".

על משקל משלו של המגיד ניתן לומר, כי אלמלי אותם יסורים הכרוכים בחבלי קליטתנו בארץ, היה מקום לפקפק אחר אחיזתנו בה, שמא אין אחיזתנו בה אחיזה שלימה ואין קניינינו בה קנין גמור. זכו אותם קדושים במותם ובפציעתם על אהבת ארצנו להיות אבן מאבני הבנין של קניינינו בארצנו. יזכנו ה' לשמוח בחזותינו יום נקמתו ולרחוץ פעמינו בדם רשעים.

נקודה מעניינת אנו רואים בפרשיות אלו, בקושי קניינה של הארץ, והיא ריבוי ניסיונותיו של אברהם אבינו ע"ה, כאשר על כל פרט ופרט מקנייני הארץ נדרש לניסיון נוסף.

א. אור כשדים - "אני ה' אשר הוצאתיך מאור

קוראים כותבים

עד מתי תתחמקין - א. לויסון

יבשים ללא חיות ואף ללא רגשות-עם בסיסיים עד כדי איבוד הלשון והתערבות בעמים, שהוא המצב הנורא של ההשכלה הארורה וכל מיני תנועות שמקורן ומגמתן שכחת ציון ואיבוד התקווה, והוא מאמר ישראל "יבשו עצמותינו ואבדה תקותנו נגזרנו לנו" (ועיין נמל"ס סע).

ועל תחילת הקימה מן העפר אמר ה' "הנה אני מביא בכס רוח וחיים", והיינו היציאה ממצב הרקב שהעצמות אין בהן חיות כלל, והוא השלב הראשון בגאולה, הרוח אשר נשבה בגולה לשוב אל ציון ואל מצב האומה הראשון. וזהו תחילת קיום העצמות ע"י מאורי האומה "שהן הת"ח שבישראל מעמידי הגוף" אשר הם השיבו את הרוח הזאת אל העצמות היבשות (אותה רוח אשר נשבה בין תלמידי הגר"א ועוד מקהילות ישראל - חרפה רשעי ישראל בהקימם את תנועותיהם וכדרך הטומאה הסובבת כל ענין קודש, ובוה הוציאו לעז על שיבת ציון, ועליהם נאמר "אשר חרפו עקבות משיחך").

וחזר ואמר ה' "הנה אני פתח את-קברותיכם והעליתי אתכם מקברותיכם עמי והבאתי אתכם אל-אדמת ישראל. וידעתם כי-אני ה' בפתחי את-קברותיכם ובהעלתי אתכם מקברותיכם עמי. ונתתי רוחי בכס וחיים והנחתי אתכם על-אדמתכם", שאחר שיתן רוח התחיה הראשונה יצאו מקברותיהם, זוהי האדמה הטמאה ארץ העמים, וישבו אל אדמת ישראל. ושם "והנה רעש ותקרב עצמות עצם אל-עצמו", והיינו שיתקבצו הגלויות לשוב להיות לעם אחד כאברים הנדבקים אחד לאחד, ודבר זה יהיה על ידי רעש והיינו זעזועים גדולים ברחבי העולם - שואת יהדות אירופה ונפילת ברית המועצות ועוד כהנה וכהנה, ויעמוד הגוף על צורתו ע"י "חברות ושיבות גדולות", אשר הם מחיים הקיבוץ ומעמידים אותו על קומתו.

אחר נתנבא על עלית הבשר והגידיים על העצמות. "וראיתי והנה-עליהם גדים ובשר עלה ויקרם עליהם עור מלמעלה", והוא כינון מצב האומה לעמוד על יופיה וצורתה החיצונית בעושר וכח וחזרה אל קיום כל המצוות בשלימותן (וכמו שפירש הגר"א ב"ש"ס נאחש נמימן אברים נקוים מלוים). ואמנם גם בזה לא נשלמה קומתנו, כי רוב ישראל עדיין אינם מקיימים את רוב המצוות, יערה ה' עליהם רוח טהרה להשיב לבבם אליו והשלטון בידי זדים יעקרו ה' ויעביר מלכותם במהרה.

והנגו מצפים עוד אל שיבת הרוח "מארבע רוחות באי הרוח ופחי בהרוגים האלה ויחיו", הוא בנין הבית ושיבת רוח אפינו שכנית עונו עטרת ראשנו לשכון בתוכנו, ורוח חדשה יחדש בקרבינו וימול ערלת לבבנו לאהבה וליראה את שמו.

אחר הדברים האלה, הנה נודע, כי כשם שנגזרה גזירה על ירידת הדרורות וקלקולם, כן נגזרה גזירה על תקומת דורנו, ועתה ברא ה' חדשה בארץ, מי זאת הנשקפה כמו שחר, כשחר הזה שהולך ומאיר עד נכון יום. ודודינו קורא אלינו באהבה - הראיני את מראיך, שובי ואל תתחמקין, התנערי מעפרך ולבשי בגדי עווןך, לא תבושי ולא תכלמי עוד, וחרפת אלמנותיך לא תזכרי עוד.

כך בזמן הגר"א, אנו אפילו רקב איננו.

וזה לשון הגר"א: "כי מעת שחרב הבית יצאה רוחנו עטרת ראשנו ונשארנו רק אנחנו הוא גוף שלה בלא נפש. ויציאה לח"ל הוא הקבר ורימה מסובבת עלינו ואין בידנו להציל הן הגויים האוכלים בשרינו ומ"מ היו חבורות ושיבות גדולות עד שנרקב הבשר והעצמות נפזרו פיזור אחר פיזור ומ"מ היו עדיין העצמות קיימות שהן הת"ח שבישראל מעמידי הגוף עד שנרקבו העצמות ולא נשאר אלא תרודו רקב מאתנו ונעשה עפר שחה לעפר נפשינו ואנחנו מקוין עתה לתחית המתים התנערי מעפר קומי כו" (ישעיה נ"ג) ויערה רוח ממרום עלינו" (לקוטי הגר"א עכ"ל)

והן אמת, שדברי הגר"א שם הם שורש להבנת מצבינו, אך דבריו מיוסדים על אדני פז (כמו שרמז נמון דברי עקום לכן) בספר יחזקאל (פסל ל"ו) נבואת העצמות היבשות. וכך הם דברי הנביא: "היתה עלי יד-ה' ויוצאני ברוח ה' ויניחני בתוך הבקעה והיא מלאה עצמות. והעבירני עליהם סביב סביב והנה רבות מאד על-פני הבקעה והנה יבשות מאד. ויאמר אלי בן-אדם התחיינה העצמות האלה ואמר אד-ני ה' אתה ידעת. ויאמר אלי הנבא על-העצמות האלה ואמרת אליהם העצמות היבשות שמעו דבר-ה'. כה אמר אד-ני ה' לעצמות האלה הנה אני מביא בכס רוח וחיים. ונתתי עליכם גדים והעלתי עליכם בשר וקרמתי עליכם עור ונתתי בכס רוח וחיים וידעתם כי-אני ה'. ונבאתי כאשר צויתי ויהי-קול כהנבאי והנה-רעש ותקרבו עצמות עצם אל-עצמו. וראיתי והנה-עליהם גדים ובשר עלה ויקרם עליהם עור מלמעלה ורוח אין בהם. ויאמר אלי הנבא אלי-הרוח הנבא בן-אדם ואמרת אלי-הרוח כה-אמר אד-ני ה' מארבע רוחות באי הרוח ופחי בהרוגים האלה ויחיו. והנבאתי כאשר צוני ותבוא בהם הרוח ויחיו ויעמדו על-רגליהם חיל גדול מאד-מאד. ויאמר אלי בן-אדם העצמות האלה כלי-בית ישראל המה הנה אמרים יבשו עצמותינו ואבדה תקותנו נגזרנו לנו. לכן הנבא ואמרת אליהם כה-אמר אדני ה' הנה אני פתח את-קברותיכם והעליתי אתכם מקברותיכם עמי והבאתי אתכם אל-אדמת ישראל. וידעתם כי-אני ה' בפתחי את-קברותיכם ובהעלתי אתכם מקברותיכם עמי. ונתתי רוחי בכס וחיים והנחתי אתכם על-אדמתכם וידעתם כי-אני ה' דברתי ועשיתי נאם-ה'."

הנה האיר עינינו אדונינו הגר"א בפירושו דברי הנביא, כי נתנבא יחזקאל סדר הגאולה כגוף הקם לתחיה ומצב העצמות בעומק הגלות כפי שתיארו הנביא עצמות פזורות ויבשות מאד והוא נגד מצב אומתנו פזורים בארבע פאות,

כהמשך למאמרו של הרב י' מאיר שליט"א, בו ביאר ענין הפסוק "עד מתי תתחמקין" וגו' "כי ברא ה' חדשה בארץ" וגו' (ישעיה ל"ב, כ"ב) על מצבינו לעת הזאת עת שיבת ציון, אשר הוא כבושת פנים כאותה בת אשר עדיין לא השיבה אל ליבה כי שבה היא אל דודה ומכסה פניה מסתתרת מאישה, אף דודה יקרא לה שובי ואל תתחמקין, כן אנו לא השבנו אל ליבנו כי שבנו אל ארץ ה' ונחלתו להיות בחיק אישינו דודינו מלך ישראל וגואלו, וראויים אנו להנהגת המלכות ונימוסיה, אך דודינו מלכו של עולם שב וקורא שובי ולא תכלמי שובי ונחזה בכך כי הגיע עת דודים.

אחת הדעות שקנתה לה שבייתה בלב בני התורה היא גזירת "ירידת הדרורות", כביכול גזירת הכתוב היא ולא תתכן מעלה שתהיה בנו אשר לא היתה באבותינו, ואם נמצא דבר אשר אנו יכולים לעשות ולהתקרב בו אל בוראנו אך לא נהגו בו אבותינו, מיד נרתע לאחורינו, ננוס נעמוד מרחוק, כי בהכרח אין אנו ראויים אל אותה מעלה, שהרי אבותינו לא נהגו בה והיא אנו יתמי דיתמי נוכל להשיגה. ופעמים נאמרים הדברים בפירושו, שזוהי סיבת המניעה, ופעמים יבואו ברגשת הלב ומחמתם יאמרו ק"נ טעמים אחרים להרחיקנו מן המעלות, ולהשאירנו בחשכת הגלות. (דוגמאות רבות לדבר - סדר לימוד תשב"ר, קיום מצוות תפילין כמצוותן, יציאת כהלכתה, ברכת המזון כתיקונה ועוד כהנה וכהנה).

אולם שובר טענה זו בצידה, כי הנה הכל מודים שזכינו להרבה מעלות טובות שלא זכו להם אבותינו הן בריבוי לומדי התורה הן בקיום המצוות וההידור בהן כגון ד' מינים וסת"ם, אשר בדורות עברו מעטים היו כתיקונם, ובמצוות סוכה אשר רק תלמידי החכמים קיימוה כדינה, ונר חנוכה שנהגו כשעת הגזירה וכעת נוהגים כעיקר התקנה, וכן חזרה לתיקונה מצוות ברכת כהנים ועוד הרבה מעלות טובות, ועל כולנה - ישיבתנו בארץ הקודש נחלת ה' אשר אורה מחכים ועל תורתה נאמר "זוהב הארץ ההיא טוב", ונוספו על ידה מצוותיה ומעלותיה.

ואמנם לא מהבל ותהו הושרשה ידיעה זו בלבנו, כי כבר תמהו חז"ל (יבמות ל"ט) - אכשור דרי? ועוד אמרו (שם ק"ג) - "אם ראשונים כמלאכים" וכו', ומשמעות מאמרם שכך הוא סדרן של דברים, שלעולם הראשונים מעלתם גדולה משל אחרונים (אף שלא לכל ענין הדברים אמורים - עיין נבכות כ), ועל כולנה ידועים דברי הגר"א, אשר אמר כי חורבן המקדש כיציאת נשמה והיציאה לגלות כקבורה וכו' ועתה אין אנו אלא כתרודו רקב עצמות, והדרשנים מוסיפים ואומרים - אם

המשך קוראים כותבים

מחאה וקריאה לחשבון נפש - א. גור אריה

לכבוד מערכת "קדושת ציון" הברכה והשלום,

מצאתי בעלונכם במה למחאה וגם להרהורים בעקבות המכתב שפורסם ב"משפחה" שבוע הקודם, מכתב הפונה לערכים ומבקש מהם להפסיק להרוג חרדים, על שום מה? על שום שלחרדים אין שום ענין בהר הבית, ולא עוד אלא שההלכה אוסרת את הכניסה להר הבית באיסור כרת.

אז ראשית כל, יש למחות מחאה נמרצת למול קלות הדעת והנבזות שיצרו את המכתב המטופש הזה. הוא מראה כמה אנחנו רחוקים לא רק מרעיונות מופשטים כמו ארץ ישראל והר הבית, אלא גם מהגיון בסיסי ומשכל ישר, מהבנה ולפיה למרות כל חילוקי הדעות, אנו בראש ובראשונה רואים את עצמנו כחלק מעם ישראל, והערכים הם אויבינו. לא פונים לאויב ומלמדים אותו כיצד להרוג ואת מי בדיוק. האם גם את זה אנחנו צריכים ללמוד? אבל כנראה שאף איננו מחוברים לקב"ה ולרצונו, ואנחנו מתכחשים לכל מה שלא היה בעיירת הגלות מטעמי "חדש אסור מן התורה". משום כך, כנראה, נדונו להגיע לחשיבה ילדותית וחסרת אחריות כפי שמתבטאת באותו מכתב אומלל. ושאף אחד לא יאמר לי כי מדובר באיזה לבלר שוטה שפלט משהו, שכן פליטות פה מהסוג הזה מעידות על בעיה קשה ביותר ועל רבים, אשר

במידה רבה מזוהים עם אותו המסר, גם אם אין מקלדת בידם ואינם מוצאים את כלי הביטוי המתאים.

יותר מכך - יתכן שכפי שאצל קמצא ובר קמצא נתבעו החכמים על שתיקתם, שמא גם כאן ברור, כי מכתב כזה יכול לצמוח רק בקרקע בה אין דעת תורה אמיתית בעניני השעה, שסוגיות המעסיקות את כולנו יום יום אינן מקבלות אפילו ביטוי קלוש בעולמו של בית המדרש ואצל רבנן ותלמידיהן, והכל נותר בגדר טפופטי סרק ונייעס. הכי רק עניני הלכה מעניינים את רבש"ע, ואילו סוגיות אקטואליות הדורשות מענה והתיחסות אינן מקבלות שום משוב?!

ומדוע באמת המצב נראה כך? משום שכבר עשרות בשנים אנו פוסחים על שתי הסעיפים ביחס לשאלה האם אנחנו חלק מהסיפור של כל מה שקורה כאן לעם ישראל? האם כל מה שמתחולל כאן בארץ הוא רלוונטי לגבינו ואומר לנו משהו, ואז הר הבית יש לו משמעות גם לגבינו (ולא נאמי לומר שנעלה לשם מחר, אלא שהיא משמעותי עצמו), האם אנו תופסים שזהו מקום השראת השכינה, שכל אלפי שנים ייחלנו אליו, שלא בכינו וחלמנו לשוב לכותל, כי אם להר בית ה', ושמלחמת הערבים ביהודים כאן נטושה בראש ובראשונה על מקום זה? ולכן גם אנו איננו יכולים לזלזל במה שהם מעריכים ופוחדים. ניתן לאמץ את

העמדה של נטורי קרתא, שאין לנו חלק כלל במדינה הזו ואין לנו שייכות לארץ-ישראל כיום מכח שלוש השבועות, שאין לנו שום הזדהות עם כלל ישראל. (אני מאמין יותר לנטורי קרתא היושבים בלונדון ובארה"צ). אולם המציאות איננה כך, כולנו כיחידים רואים את עצמנו חלק מהמתרחש כאן, מזדהים עם הנצחונות ואבלים בכשלונות, כולנו שמחים לחיות כאן כיהודים עם יהודים, גם אם יש הרבה שאינם שומרי תומ"צ' להוותינו, וגם אם יש לנו מחלוקות קשות ועמוקות מול ההנהגה, וכולנו גם רואים בערכים אויב ולא אוהב, תהא דעתנו על התהליך שבהקמת המדינה ויעודה בהיסטוריה אשר תהא.

ושמא המאורעות הללו (כמו גם גזירות הלונדון והמפלגות אומנו מפסיים) באים לחדד לנו את הצורך בבחירה, אולי הם ישכנעו אותנו להפסיק להתנדנד, אולי נשתכנע כבר לבחור צד אמיתי וללכת אתו עד הסוף, ובמילים פשוטות - לקחת אחריות.

מדוע רוצים הערכים לפגוע דווקא בנו? נדמה לי, שזה קורה דווקא משום שהם מעריכים אותנו יותר ממה שאנו מעריכים את עצמינו. הם יודעים בדיוק מי מייצג את היהדות ומי באמת מסוכן להם. אינני חושד באינטואיציה שלהם, הם פשוט יודעים מי יעלה לבסוף להר הקודש לבנות את בית המקדש. הם גם יודעים, שאם זה לא יקרה היום, יהיה זה אולי בעוד יובל או מאה שנה, ומזה הם באמת פוחדים. הם יודעים היטב במי לפגוע והקב"ה יודע לאן לכוון את הסכינים

בברכת ולעורים פקח קוח,
א. גור אריה.

המשך דבר המערכת

שבילי החיים, ולאורם נלך בלא לפזול אחר תורות זרות. הרב אריה סגל ממשך את סיפורו "אז נדברו" בגיליון זה, ושם יוכל הקורא להבחין כיצד הלך החשיבה היהודי השורשי עובר כחוט השני בכל השאלות העומדות על הפרק בחייו של אדם. מלבד זאת, אנו ממשיכים כדרכנו להעמיד את עיקרי הדת על יסודות מוצקים, כפי שיווכח הקורא במאמרו הנפלא של הרב בנימין הלוי על הבטחת הארץ לאבות ועל הניסיונות שנלוו לכך. דבריו המאלפים של מרן הרב וולבה זצ"ל, המובאים בפתח הגיליון, מעמידים אותנו על החשיבות של שיבת ציון דווקא בעת הזאת. כהמשך למכתבו של הרב י. מאיר מהגיליון הקודם, ניתנת הבמה כעת לרב א. לויסון, אשר מאלף אותנו בינה בעניין תפקידנו כיום, תוך שהוא מעמיד על כנו את היחס הנכון למושג של "ירידת הדורות" מתוך ראייה מרחבית של תולדות ישראל לאור דברי נביאינו. קורא נוסף, א. גור אריה, זועק מנהמת ליבו את כאב אובדן המושגים הבסיסיים, אשר גיליון זה מנסה להעמיד על תילם. לכבוד הוא לנו, שמצא בעלוננו במה להבעת כאבו. אנו תקוה שתפיקו את מירב התועלת מהעלון.

שלכם, העורך.

כך ש"לא ניתן להכריע את הטרור באמצעים צבאיים", ועל כך ש"עלינו למצוא את הדרך לחיות עם שכנינו" - כשאותם ריקים, אשר מעולם לא קראו ולא שנו, לא ידעו מושג יהודי ולא העלו על דעתם מהם ערכי התורה - כשאותם אנשים מתגלים במלוא קלונם כמי שאינם מסוגלים למלא את התפקיד שלשמו לכאורה נועדו - היה מקום לצפות שיקומו יראי ה', אלו אשר ספגו מינקותם את ערכי התורה והמצווה, וינצלו את החלל שנוצר על-מנת לקחת את המושכות בידיהם. אילו היו עושים כך, היה העם הפשוט מבחין מיד בין הנהגה מבולבלת, מהוססת, הרואה את עצמה כנתונה לחסדי האומות, לבין הנהגה בטוחה, מלאת עוצמה, הכפופה אך ורק לבורא עולם. התוצאות בשטח לא היו מאחרות לבוא, הטרור היה מחוסל והאויב היה נס על נפשו, כאשר הם, ולא אנחנו, היו מפחדים להסתובב ברחובות.

כל זה, כמובן, לא קרה במציאות, ותחת זאת נותרנו עם אותה הנהגה רופסת, ועם נציגות חרדית במישור הציבורי, אשר מתאמצת להראות, כי היא רופסת אף יותר. טרוף המערכות אשר אחז את הציבוריות החרדית לאחרונה לא נוצר בחלל ריק. המאמר המביש שפורסם על-ידי העיתונאי

אז נדברו (פרק ב')

הרב אריה סגל

ר"ח כסלו התשע"ו, זמן כפרה לכל תולדותינו, הלבנה מתחדשת, גם אני צריך להתחדש, לזכור את התכניות לשנה מהימים הקדושים, ליישם ולחיות. חבל שלא דברתי עוד עם ישראל, כל הסתכלות חדשה היא חיות אחרת בעבודתו ית', ויש לו התבוננות מסוימת, עכ"פ אפשר לתקן. אין לי חשק לשמוע הטפות גאוליות, אבל הנושא הכי חשוב הוא תלמוד תורה. מסתמא גם ליל שישי הזה הוא מסתובב בגן העי, אלך לדבר איתו שם.

שלום ישראל, רציתי לשאול אותך מה הענין הגדול בלימוד התורה שעדיף מכל המצוות.

נתחיל בזה שלא ניתן להקיף את הכל בפעם אחת, אבל יש לי שאלה קטנה - נראה לך שאתה מכיר אותי?

לא לגמרי, אבל ודאי יותר מאשר לפני שהתחלנו לדבר. שמעתי את הדעות שלך בכמה ענינים, את מהלך החשיבה, את סגנון הדיבור, את הלהט שאתה טוען בו וכו'.

מסתבר שאם נדבר עוד, שאם נקיף יותר נושאים - תכיר אותי יותר.

ודאי, מצד עצם השהות יחד ומצד שמיעת דעותיך, וודאי תתגלגלה עוד צורות מחשבה, עוד הזדמנויות להכיר חלקים נוספים באישיותך. אבל למה אתה מסיט את הנושא, מה זה בכלל חשוב אם אני מכיר אותך?

צודק, אין שום ענין להכיר אותי. אבל אם אתה רוצה להכיר את ה', שזו תחילת הדבקות בו וחלק ממנה, אז אתה פשוט צריך לשמוע את דעותי בכל מיני נושאים - מה דעתו על מי שגונב וכמה הוא אוהב שאני אחראי על ממוני שהזיק, מה היא צורת החיים שהוא חפץ בה ומה הוא מצוה את עמו, אתה לומד ומכיר את סגנון דבורו במקרא, הנושאים בהם הוא מאריך לדבר ואלה שבהם הוא מקצר או רק רומז, וכן את מהלך מחשבתו בתורה שבעל פה. ודאי שליצור היכרות עם ה' זה דבר יותר נעלה מכל מה ששייך להעלות על הדעת, ואפילו מלקיים מצוותיו!

חבל ששכחת שהקב"ה אינו גוף ולא ישיגוהו משיגי הגוף! מהן המילים האלה על דעתו, סגנון דבורו...

מה אתה מתקיף?! התורה מגשימה הרבה יותר ממני - יד ה', עיני ה', רחום וחנון וכיוצא בזה בלי סוף.

כבר אמרו חכמים - דברה תורה בלשון בני אדם, וכדי לשבר את האוזן מה שהיא יכולה לשמוע. אולי זה מה שקורה למי שלומד מקרא...

ודאי שזה מה שקורה למי שלומד מקרא! התורה גם יכלה לכתוב "אין סוף ברוך הוא" או לפחות לשונות של אונקלוס כמו "כבוד

" או כל לשונות הריחוק, אבל מזה שהיא לא נקטה בהם אנחנו למדים שהתורה יודעת שכדי לעבוד את ה' בהכרח צריך שתהיה בו תפיסה, ולמרות שהיא לא מדויקת ושגויה פילוסופית, זו התפיסה שצריכה להיות לנו בחיים.

כלומר שה' גוף, רחמנא ליצלן!

לא, אבל שהוא קיים! התורה כבר אומרת "כי לא ראיתם כל תמונה", אבל לא נראה לי שמי שלא פילוסוף הדור קרה לו אסון נורא. כל זמן שאנחנו בגוף אין לנו אפשרות להמלט ממחשבה לכל הפחות בתת מודע על מי הוא ה', אם רחום וחנון או קנא ונוקם, אם אב מטיב או מלך נורא, אוהב צדקה ומשפט. והאמת, שה' הוא גם זה וגם זה, וכמה שאתה לומד יותר, התפיסה שלך הולכת ומתקרבת יותר לאמת. אתה תופס את המכלול, ואני לא מתכוון לומר שכשאתה לומד, זה מה שאתה עושה - מנסה להכיר אותו, אלא שכמו שכשאתה מדבר אתה פשוט מדבר, אלא שלאט לאט אתה הולך ומכיר שהוא, למשל בנוזיקין, אוהב צדק, ואתה יודע מהו צדק לדעתו וכו'.

אתה אומר דברים מחודשים יתר על המידה

תנסה לחשוב על זה עוד, כבר אמרת - ה' מדבר אתנו בלשון שהאוזן יכולה לשמוע כלומר לשון מגושמת, כי לשון אחרת אנחנו פשוט לא מצליחים לשמוע, ולא נתנה תורה למלאכי השרת. וגם אם אנחנו לא נדע את מהותו המופשטת, נדע את הצורה שבה הוא רוצה להתגלות ולהיראות בה אלינו.

אבל התרגום הרי לא מתרגם כך, הרי שאונקלוס מפי ר' אליעזר ור' יהושע אחז שצריכים ללמוד בדרך של הפשטה וריחוק, וגם הרמב"ם האריך להרחיק ההגשמה וכתב שמי שמגשים הוא אפיקורס.

העיקרון של הרמב"ם שהוא לא גוף הוא כדי שנדע שהוא לא רק יותר גדול מהברואים, אלא משהו אחר בלי שמץ של השוואה. ובקשר לאונקלוס, ואולי זה קצת מישב את הרמב"ם - אפשר לומר שבזמן הגלות שה' לא שוכן בתוכנו והתפיסה שלנו בו היא במחשבה ולא בחוויה, שהרי אין חיים וודאי שלא חיי תורה בגלות, אז התפיסה המחשבתית הנכונה היא שאינו גוף, ולכן בתרגום לשפה זרה כארמית ראוי לתרגם בריחוק. אבל כשהיו ישראל על אדמתם ודברו בלשון הקודש, וגם עכשיו, שה' סיבב בתחבולותיו הנפלאות שנחזור לדבר בשפת התורה, ראוי לחזור ולהכיר את ה' בחוויה! גם הנביאים אמרו "ראיתי את ה'" למרות שהם הבינו שהם לא ראו אותו ממש...

לטענתך, אלו שמדברים בידיש הם רחוקים יותר.

ודאי! אני לא מבין מדוע ישנם אברכים משלנו ששולחים את ילדיהם לחדרים בידיש, בשעה שזה אפילו לא שפת האם של הילד. א' - זה לא נכון ללמוד שלא בשפת אם. ב' - צריך ללמוד תורה ולא לבזבז את הזמן על לימוד שפות. ג', ובזה אנו עוסקים - יותר נכון ללמוד בשפת התורה מאשר לתרגם אותה לשפה זרה. ללמוד בלי תרגום זה לשמוע את קול ה'. התרגום הוא התרחקות, הוא מחיצה, הוא הסתרה. ד' - כשילד מתרגל כבר בתחילת לימודיו לתרגם דבר מובן לבלתי מובן, נחקק בלבו שהתורה זרה ומנוכרת ולא מובנת, וזה משיפע עליו עד זיבולא בתרייתא. אתה מסתמא מכיר בשיעור שלך כמה כאלה, אין צורך להביא דוגמאות על דרכי לימוד שנראה שאפשר לומר אותם רק בידיש, כלומר שבשפת התורה אין להן מקום. ה' - מדוע שניסוג אחורנית, שעה שה' מקדם אותנו לעברו. לא משנה, בא נחזור לאיפה שאחזנו. אגב, כל הסטייה הזאת לא היתה נצרכת, ברור שגם לרמב"ם ישנה תפיסה בגילוי ה', ועל זה אני מדבר.

לאור ההבנה שאתה דוגל בה ביחס לה', מה תאמר במקרים של מחלוקות או בהוה אמינא?

כבר אמרו חכמים - אלו ואלו דברי אלקים חיים, כלומר ה' אומר יש מקום לומר כך ויש מקום לומר כך, נראה לי להכריע כך. ואתו דבר בהוה אמינא, כיון שה' מסר לנו את דרכי התורה, היחס הוא שה' כביכול מעלה צד כלשהו ודוחה אותו, ואפילו בספיקות יש מקום לומר שאנחנו מסתפקים מה דעת ה' בזה, אבל כלפי ההיכרות נראה לי יותר נכון להתייחס לזה כאילו כביכול הקב"ה מסתפק, כלומר אם התורה מסופקת והיא שמו יתברך, אז שמו מסופק...

אלו דברים מבהילים!

נכון, התורה היא דבר נורא ונשגב. כבר אמר ירמיה - השכל וידוע אותי כי אני ה' עושה חסד משפט וצדקה בארץ כי באלה חפצתי, כלומר זוהי ידיעת ה' - ידיעת רצונו, ואמר גם - דן דין עני ואביון הלא היא הדעת אותי, כלומר שלא מספיק ללמוד ולהכיר בשכל, אלא צריך ליישם בפועל, וכך מכירים באמת. אולי ע"י שחווים מהי הטבה, מהו עשות משפט, וכמוכן - מי שלומד לאט לאט הוא קונה את דעות התורה ומשוה דעתו לדעת המקום ברוך הוא ומידמה אליו. מה אומר לך, אין דבר גדול מזה! אם להדבק בתלמידי חכמים זה מספיק על-מנת לקיים מצוות עשה דלדבקה בו, אזי להיות בעצמך ת"ח היא דבקות שאין למעלה ממנה, חוץ מלהיות נביא, כמוכן.

נראה שזה מספיק לי להלילה, אבל אני רואה שמכל נושא בעולם תגיע לגאולה וכיוצא בכך.

ודאי, שגאולת ישראל והארת פניו יתברך אינה דבר שולי, כי אם ענין שרשי, שהכל נובע ממנו.

אולי נקבע לשוחח כל ראש חדש, פשוט כל מוצ"ש זה מידי הרבה בשבילי.

בעזר ה', ראש חודש זה הזמן למלאות פגימת הלבנה, שהיא כנסת ישראל.

כל טוב.

יברכך ה' מציון.

שו"ת דרישת ציון

הרב בן-ציון גולדשטיין

שאלה: כאשר עוסקים בנושאים כמו ארץ-ישראל וכיבושה, האם אין בכך משום סכנה ליציבותה של חומת ההתבדלות מהרשעים, אשר על בנינה עמלו ומסרו את נפשם רבותינו מצוקי ארץ? האם אין בכך משום חזרת ערכים זרים לכרם בית ישראל, אשר עד כה היה שמור מפני כל רוח זרה?

תשובה: לא רק שהעיסוק בכך אינו מסכן את חומת ההתבדלות, כי אם להפך -

העיסוק בסוגיה קריטית זו מתוך עומק העיון ונאמנות מוחלטת לדברי רבותינו רק מחזק ומעמיד את החומה ביתר שאת וביתר עוז, בעוד שההמנעות מלעסוק בה עלולה, חלילה, לגרום להתרופפות ולנפילת החומה. כאשר יראי ה' מגבילים את עיסוקם אך ורק לאותם חלקים בתורה אשר ניתנו ליחידיהם, ואשר אפיינו את ההואי היהודי בגלות, תוך ריחוק והינזרות מעיסוק בנושאים הנוגעים לישראל כאומה - נראים הדברים כאילו, חלילה, אין לתורה מה לומר בנושאים אלו. רשעי ישראל, לעומת זאת, עוסקים באותם נושאים לא רק בתיאוריה, כי

אם גם במעשה בפועל - הם מנהלים מדינה וצבא ועוד מערכות שלמות הנוגעות לכלל ישראל על-פי השקפת עולמם הנפסדת. כתוצאה מכך, רבים נוטים לחשוב, כי הדברים הללו אכן אינם שייכים לתורה, ושמוטב לתת לרשעים לעסוק בהם, בעוד אנחנו יראי ה' נתמקד ב"ענייני הדת", בהקמת מקוואות ובתי-כנסת. מחשבה זו הינה עיוות השקפתי חמור, והיא גובלת בכפירה ובאמונה בשתי רשויות, כאשר ה', רחמנא ליצלן מהאי דעתא, שולט רק בנושאים דתיים, בעוד שבנושאים "חילוניים" יש מומחים ומבנים שונים ומשונים. מי שסובר כך מגיע לסוג של השלמה ו"דו-קיום" עם החילוניות, כאשר יראי ה' מספקים עבור החילונים "שרותי דת" בבואם להזדקק לכך, ואילו הם מספקים עבורנו ביטחון, כלכלה וכל מיני דברים שקשורים לעולם המודרני ואשר לתורה, כביכול, אין מה להציע בעניינים. גישה זו היא שמובילה, כאמור, להשלמה עם החילוניות ולהנמכת המחיצות, וחמור מכך - לתחושת נחיתות רעיונית, המכרסמת באושיות האמונה. דווקא העיסוק התורני בנושאים אלו, אשר בשל נסיבות היסטוריות שונות נדחק לקרן זווית, ללא מורא וללא משוא פנים - דווקא עיסוק זה הוא המורה על כך שחומת ההיבדלות הינה מוחלטת והיא חוצצת בינינו לבין רשעי ישראל בכל הנושאים שיכולים לעלות על הדעת. ■

המשתבח בנפשיה - "ארדוף אויבי ואשיגם ולא-אשוב עד-כלותם. אמחצם ולא-יכלו קום יפלו תחת רגלי... ואיבי נתתה לי ערף ומשנאי אצמיתם... ואשחקם כעפר על-פני-רוח כטיט חוצות אריקם" (תהילים י"ט, ל"ט - מ"ג). וכך משה אדונינו ע"ה בכמה מברכות השבטים מברכם בגבורתם והצמתת אויביהם. ואנו אין לנו אלא דעת תורתנו וגדולי חכמיה, ולא ניטול ציטוט שהוצא מהקשר מסוים מאד בו נאמר, להעמידו משורשי דעותינו תוך התעלמות מדבר ה' המפורש ביד נביאיו ועבדיו.

שאלה: עוד בציטוט הנ"ל, מה שייך עניין שמע ישראל לניצחון על האויב?

תשובה: כתב רבינו הרמב"ם (הלכות מלכים ומלחמותיהם ו', ט"ו) - "ומאחר שיכנס בקשרי המלחמה ישען על מקוה ישראל ומושיעו בעת צרה וידע שעל ייחוד השם הוא עושה מלחמה". הרי שאפילו מלחמת רשות היא על ייחוד השם, כי שלטון ישראל בעולם הינו העמדת מלכות ה', כמו שאנו מזכירים מדי יום אחר שירת הים מנבואות עובדיה וזכריה: "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה. והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד". כן ראוי להזכיר בהקשר זה את הפסוק בדברים כ', ג', המדבר בכהן משוח מלחמה שמדבר אל העם - " ואמר אלהם שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה על-איביכם אל-ירך לבבכם אל-תיראו ואל-תחפזו ואל-תערצו מפניהם". הרי ראינו, כי הביטוי "שמע ישראל" קשור למלחמה באויב, ורבנו בחיי מביא שם על המקום - "בזכות שמע ישראל שהוא פרשת הייחוד אתם נוצחין". דבריו מבוססים ככל הנראה על הגמרא בסוטה מ"ב, אשר דנה באותו משפט בנאומו של הכהן המשוח מלחמה - "מאי שנא שמע ישראל? אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, אמר להן הקדוש ברוך הוא לישראל: אפילו לא קיימתם אלא קריאת שמע שחרית וערבית - אי אתם נמסרין בידם".

שאלה: במאמרו של הרב בנימין הלוי בגיליון הקודם, האריך להוכיח כי עיקר התורה עניינה הוא ארץ ישראל. דבר זה מנוגד להשקפה המסורה בידינו, ולפיה עיקר העיקרים הוא התורה והמצוות, וארץ ישראל אינה אלא חלק מהמצוות.

תשובה: במה שהעמיד כעיקר דבר שאינו התורה וקיום המצוות, כבר קדמוהו קמאי דקמן, שהרי מיסודי התורה הידועים הוא: "שהאדם לא נברא אלא להתענג על ה' ולהנות מזיו שכינתו... הדרך כדי להגיע אל מחוז חפצנו זה, הוא זה העולם... והאמצעים המגיעים את האדם לתכלית הזה, הם המצוות אשר צונו עליהן הא-ל יתברך שמו", הרי שכבר הרמח"ל במסילתו הטהורה העמיד את התורה והמצוות כטפל וכאמצעי לענין העוה"ב.

והענין פשוט, כי ודאי בענין העבודה שלנו, התורה והמצוה הם העיקר, ואין לעבור עליהם בשום פנים ולשום צורך. אך ענין השכר שתורתנו עסוקה בו לא הוזכר בה אלא מענייני שכר ועונש שבעוה"ז, ועיקר עניין השכר שבתורה הוא עניין ארץ ישראל, שהוא עיקר התכלית המזוכרת בתורה, וכמו שאמרו במשנה בקידושין "העושה מצוה אחת מטיבין לו ומאריכין לו ימיו ונוחל את הארץ, וכל שאינו עושה מצוה אחת אין מטיבין לו ואין מאריכין לו ימיו ואינו נוחל את הארץ". ואמנם ישנה חשיבות גדולה לבאר עניין זה וטעם גודל חיבתה, אך אין זה עניין לשאלה זו.

שאלה: במאמר העורך שבגיליון הקודם הוזכר כי "קריאת שמע ישראל הפכה לקריאת וידוי תחת אשר אמורה הייתה להיות קריאת נצחון של היהודי בשעה שהוא מוחץ את האויב הערבי". והנה משפטים כוחניים לאומניים אלו אינם עולים בקנה אחד עם מה שחונכנו "אשרינו שאנחנו מהנרצחים ולא מהרוצחים".

תשובה: דברים אלו מהווים ציטוט כמעט מדויק מדברי אדונינו דוד המלך ע"ה,

מודעה רבה לאורייתא

הרבה בעקבות חובת המלחמה הקדושה והמחויבת בציונות החילונית ומש"ת פיה. כל מי שיש לו טענה מסוימת על הנכתב בעלון, רשאי להתווכח עניינית, אך אל לו להטיל דופי של הוצאת שם רע על העלון ועורכיו.

כמו-כן ברצוננו להודיע, עקב מקרי ונדלזים שארעו במקצת מקומות, כי העלון נשאר רכוש המו"ל והוא מחולק אך ורק למי שמעוניין לקחתו שלא לשם השחתה ואבדון. גבאי בתי כנסת שהעלון מפריע להם, יודיעונו בטל' המופיע למטה ונבוא ליטלם מידם, ויקוים על ידם חיוב השבת אבידה לבעליה.

באחד היומונים נכתב מאמר, המכוון כנגד עלון "קדושת ציון", ועיקר העולה מדבריו הינו, כי כותבי העלון הינם מחוגי המזרחי המערבים קודש בחול, וכעת באו להטיל צחנתם בהיכל ה' המה הישיבות הקדושות.

באנו בזה במסירת מודעה ברורה, כי כל הכותבים בעלון הינם אברכים תלמידי חכמים, חרדים לכל דבר ועניין, לומדים בכלולים של הציבור החרדי ובעלי חזות חרדית מובהקת. אין לעלון זה כל מגמה נסתרת להחדרת ערכים פסולים בתוככי קודש הקדשים, אלא מטרתו לעורר ערכים ידועים ומוסכמים שנשכחו מעט או